

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and holidays.

Redakcija in upravljalni prostor: 2637 E. Lawrence av.
Office of publication: 2637 E. Lawrence av. Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XII. Chicago, Ill., petek, 5. decembra (Dec. 5) 1919. STEV.—NUMBER 286.

Published and distributed under permit (No. 146) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

“ZDROBIMO STAVKO IN UNIJO RUDARJEV”

Tako se glasi splošni krik sovražnikov organiziranega delavstva. V Clintonu so boje kopali premog, povzročili so eksplozijo in šest je ubitih. Ostre narobe za omejitev premoga. V Chicagu je šest in polurni delavnik.

Splošni stavkovni položaj. Stavka rudarjev traja dalje. Položaj je vedno slabši za operatore in podjetnike sploh, katerim zmanjkuje premoga za obratovanje industrij in drugih podjetij. Podjetniki, posebno veliki, so prišli divjati. Oni bi “rešili” premogovno vprašanje s tem, da bi razbili organizacijo premogarjev. Prišli so siliti na dan z nebrojnimi in naravnost blaznivimi nakanami za uničenje rudarske unije. Njihovo geslo je, da je treba streti stavko za vsako ceno. In pri teh nakanah jim pridno pomagajo nekateri vladni uradniki, ki hočejo prisiliti rudarje, da sprejmejo Garfieldov načrt za štirinajstodetno povzvišanje plače.

Illinoiski kralj premoga in drugi podjetniki, kiso prišli na dan s krasnimi idejami, da je treba s posebnim zakonom odpraviti sistem, po katerem rudarske unije pobirajo prispevke od svojih članov, da se namreč prispevki odtrajajo od plače v kompanijski pisarni. Namerniki rudarjev pravijo, da je zavzel ta sistem premogel premogarski uniji, da je danes najmočnejša delavska organizacija v Ameriki. Zato je treba po njihovem mnenju uničiti ta sistem in potem — tako mislijo — bo konec rudarske organizacije.

Iz Washingtona poročajo, da se tam vrši sestanek zastopnikov velikih premogovnih družb in zastopnikov so se dogovorili za novo plačilno lestvico, ki daje rudarjem več plače, kot pa ponuja Garfield v imenu vlade. William Green, tajnik blažnjak rudarske unije, je izjavil večeraj v odprtem pismu, da so rudarji sprejeli Wilsonovo ponudbo za 31 odstotkov in da bo stavka takoj konec, ako operatorji sprejmejo to ponudbo.

V Clintonu, Ind., je bila v sredo eksplozija v premogovnem rovu Bogie št. 3 in šest kompanijskih bosov, ki so kopali premog, je mrtvih, trije so pa ranjeni. Ranjenec pravijo, da je eksplozijo povzročil “vetrovni” strel, to se pravi, da niso razumeli rudarskega dela in valed tega so izgubili življenje.

Zvezni sodnik Anderson v Indianapolisu je izdal zaporno povelje napram članom rudarske eksekutive in 79 okrožnim odbornikom organizacije radi “žaljenja sodišča.” John Lewis, predsednik, W. Green, tajnik in drugi člani eksekutive so položili poročilo po \$10,000 vsak in prihodnji terek bodo zaslišani pred sodiščem. Frank Morrison, tajnik Ameriške delavske federacije, je izjavil v Washingtonu, da ponovne sodniške persekucije voditeljev rudarske unije ne bodo rešile krize.

Naredbe vladnih kurivnih oblasti za varčevanje s premogom so vedno ostreje. Posebno trpi Chicago. Danes stopi v veljavo naredba, ki določa, da se zaprove manj potrebne tovarne in delavnice, potrebne pa obratujejo le šest in pol ure dnevno; zadnje velja tudi za prodajalnice in pisarne. Okrog 300,000 delavcev in delavk je prizadetih.

Pismo tajnika rudarske organizacije. Chicago, Ill. — Odkar je ponesrečila konferenca v Washingtonu za sporazum v rudarski industriji se ločijo velobizniški listi v dve ločeni struji. Ena struja grozi rudarjem, druga pa zagovarja načelo, da se mora spor v rudar-

INDUSTRIJALNA KONFERENCA OBRŽAVA TAJNE SEJE.

Washington, D. C. — Industrijalna konferenca, ki jo je sklical predsednik Wilson, da ustanovi harmonijo med delavstvom in podjetništvom, je pričela zborovati pod predsedništvom delavskega tajnika Wilsona. Herbert Hoover je bil izvoljen podpredsednikom, Stanley King iz Bostona pa začasnim tajnikom. Druga konferenca je pričela za zaprtimi vrati in časnikarski poročevalci so bili naprošeni, da zapuste konferenčno dvorano.

SPORAZUM GLEDE REKE JE DOSEŽEN?

Revolucionarno gibanje v Italiji; ena stavka je prenehala, a še preti druga.

D'ANNUNZIO JE UGNAN?

London, 4. dec. — Iz Parisa je prišlo privatno poročilo, da so se angleški, francoski in ameriški mirovni zastopniki sporazumeli glede na rešitev reškega vprašanja in zdaj predlože načrt Italiji. Frank L. Polk, načelnik ameriške delegacije, in Clemencau sta boje že podpisala nov načrt. Kak je ta načrt, še ni znano, ali kakor se čuje, je načrt tako sestavljen, da zadovolji Italijo.

Iz Rima je prišla vest, da d'Annunzio v par dneh izprazni Reko in redne italijanske čete zasedejo mesto.

Bern, 4. dec. — Nemci in izgredi v mnogih italijanskih mestih imajo vedno bolj revolucionarni značaj. Pri demontiranjih v Turinu je bil zaboden polkovnik Rossi in petnajst drugih oseb je bilo ranjenih.

Rim, 4. dec. — Sinoči so vojaške čete streljale na ljudsko množico v Rimu. Eden delavec je bil ubit in 12 ranjenih. Časopis, ki so prenehali izhajati v terek, so danes zopet izšli. Socialisti v Neaplju so sklenili večeraj na javnem shodu, da se uvede v mestu štirindvajseturna protestna stavka, ki prične v sredo o polnoči.

Socialistična stranka in splošna delavska zveza sta preklicali generalni štrajk z izjavo, da se stavka ponovi, ako bodo nazadnjaki in profesionalni militaristi kršili državljanske svobodščine delavcem.

Položaj v Milanu je zelo resen. Generalna stavka ni bila brez posledic. Socialistični poslanci v parlamentu so obtožili vlado, da je ona odgovorna za izgredo, ki so se vršili v ponedeljek in terek.

SENAT UVEDEL PREISKAVO VOLILNIH SLEPARJ V MICHIGANU.

Washington, D. C. — Senat je v sredo sklenil na predlog demokrata Pomerena iz Ohija, da preglej na kakšen način je bil izvoljen senator Newberry v Michiganu. Preiskava, katero bo vodil senatni volitveni odsek, bo trajala morda do prihodnjih kongresnih volitev.

Kakor poročajo iz Grand Rapidsa, Mich., je okrog dvajset obtožencev, ki priznajo krivdo sleparij v zvezi z volitvami, ko so bili prvi zaslišani pred sodiščem. Med obtoženci, ki so se priznali krivim, je tudi neki duhoven, ki je zelo na glas. Drugi obtoženci, ki so izjavili pred sodnikom, da niso krivi, so bili izpuščeni proti poročstvu v vsoti \$1,000.

POLOVIČNA EMAGA TEKSTILNIN DELAVCEV.

Fall River, Mass. — Generalna stavka tekstilnih delavcev, ki je bila v teku dva dni, je končana in delavci so se vrnili na delo s polovično zmago. Zahtevali so 25% povzvišanje plače, dobili so pa le 12½% ali polovico. Okrog 50,000 delavcev v 112 tovarnah je prizadetih.

BOLGARIJA JE ZA BALKANSKO LIGO.

Bolgarski kmetijski državnik Stambulinski je izjavil, da njegov cilj je zveza balkanskih narodov.

DRUGE BODOČNOSTI NI.

Pariz, 4. dec. — Aleksander Stambulinski, bolgarski ministrski predsednik in vodja kmetijske stranke, ki je zadnji teden podpisal mirovno pogodbo z zavezniki, je dejal večeraj v razgovoru s poročevalcem čikaške “Daily News”, da bodočnost Balkana je črna in polna razlogov za nove vojne, ako se balkanski narodi ne združijo v močno zvezo. Njegova ideja, da Amerika ali vsaj zavezniki pomagajo ustvariti balkansko zvezo.

Stambulinski je izjavil, da je prisegel, da dokler bo on živ, se Bolgarska nikdar več ne vrne v razmere, kakršne so bile za časa kralja Ferdinanda. On je veliko upal od Amerike in še vedno upa, ali dejstvo, da mirovna pogodba ne vsebuje Wilsonovih načel, ga je zelo potro. Bolgarska je odločila orožje in prva kapitulirala le zaradi svečanih obljub predsednika Wilsona, a one obljube se niso izpolnile.

Stambulinski je med drugim rekel: “V začetku vojne so zavezniški letalci vrgli na bolgarska tla mnogo letakov, ki so se glasili, da Bolgarija ne bo izgubila najmanjšega kosčka ozemlja, ako sklene separatni mir z zavezniki. Bolgari pa niso zaupali tem obljubam, toda zaupali so v vsako besedo Wilsona.”

Z ozirom na mirovne pogoje je dejal: “Pogodba je težko bremena za Bolgarijo v finančnem in slasti v teritorialnem oziru. Vzela nam je za dobo 40 let velike kose bolgarske zemlje; izguba Traicija je velika, ker zdaj smo odrezani od Egejskega morja. Ravno tako nas boli izguba južne Dobrudže in Makedonije, ki je ostala brez avtonomije. Storitli bomo vse, da vestno izpolnimo mirovne pogoje. Pokazati hočemo svetu, da nismo narod hujšakcev in intrigantov, kot smo prikazani. Časi kralja Ferdinanda se ne vrnejo nikdar več. Dokazati hočemo, da smo kulturni in civilizirani narod. Kljub temu pa čutimo, da je krivica prevelika in da se mora mirovna pogodba revidirati. Kar zdaj prosimo — ne, zahtevamo — je to, da Združene države in zavezniški položje temelj trajni zvezi narodov na Balkanu. Brez take zveze je trajni mir na Balkanu nemogoč. Toda balkanski narodi še niso pripravljene na zvezo. Obziralovati je, da na Grškem, v Srbiji niti v Rumuniji še ni nove, trdne vlade, kakršna je danes v Bolgariji. Predno sem podpisal pogodbo, sem pisal ministrskim predsednikom v Franciji, Srbiji, Grški in Rumuniji, da se naj takoj store koraki za ustanovitev balkanske zveze.”

Stambulinski ne govori rad o svojem jetništvu za časa vojne. Pravi, da je to malenkostna reč. Na kratko je povedal: “V septembru 1915 sem obelodanil manifest na ljudstvo, v katerem sem protestiral proti vojni. Tri dni pozneje sem bil aretiran in razpravljal se je o vprašanju moje eksekucije. Istočasno se je upel v armadi polk iz mojega kraja in to je vlado tako oplakilo, da me ni dala usmrtiti, temveč me je obsojila v doživotno ječo. Zaprt sem bil tri leta. To je vse.”

HEI FRANCOŠKEGA MINISTRKEGA PREDSEDNIKA JE ODLIČILA PREDAVANJE.

Hartford, Conn. — Tukaj je imela predavati hei francoškega ministrskega predsednika gdč. Clemencau Jacques Marie, a ker je na predavanje prišlo manj kot sto oseb, je odšla domov, ne da bi pričela a predavanjem, ker ni hotela govoriti pred praznimi stolci.

Poslušati jo je imela le izbrana družba, kajti k takim predirivanjem ne prihajajo navadni delavci. Piela udeležba pa dokazuje, koliko se brigajo za predavanja v takozvani “boljši” družbi. Če bi bil prirejen dobrodelni ples, ej to bi se trilo dam, ki bi kazale svoj nakit in svojo potratno obleko. Na predavanje, ej, to pa ni zanje.

REŠITEV V ZADNJEM TRENUTKU.

New York, N. Y. — Sedem delavcev, zaposlenih pri tvrdki Booth & Flynn, je odrinilo od obrežja v malem čolnu, ki se je pričel kmalu potapljati. Nekdo je hitro vprašnil vžigalico in prižgal časopis, da je zaflatal plamen za trenotek. Znamenje so videli na obrežju in kmalu je priplul čoln na pomoč. Bila je skrajna sila, kajti čoln se je pogreznil, ko je zadnji delavec stopil v rešilni čoln.

KITAJSKA ZAHTEVA ZADOŠČENJA OD JAPONSKE.

Peking, 4. dec. — Kitajska vlada je dostavila japonskemu poslaniku noto, v kateri zahteva, da mora Japonska odpoklicati svoje konzula iz Fučova, plačati odškodnino za umorjene Kitajce, ki so jih napadli Japonci, kaznovati japonske voditelje, ki so povzročili izgredo v Fučovu in končno mora japonski konzul v Fučovu prestati ondotne kitajske oblasti oproščenja za povzročeno nasilje. Japonska še ni odgovorila na to noto.

NEMCIJA PRAVI, DA NE PODPIŠE PROTOKOLA

Stališče Nemcev se je spreminilo odkar se Rumunci in Italijani lahko rogajo autenti.

VRHOVNI SVET POŠLJE NOVO NOTO.

Pariz, 4. dec. — Baron Kurt Lersner, načelnik nemške delegacije v Parizu, je izjavil večeraj pred ameriški časnikarski poročevalci, da vlada nemške republike ne podpisuje protokola za uveljavljenje mirovne pogodbe toliko časa, dokler zavezniki ne frita jo istega določb, a katerimi se Nemčija nikakor ne strinja. Lersner je dejal: “Imam popolno oblast podpisati protokol vank trenotek, kakor hitro zavezniki frita jo točko glede odškodnine za poplajene ladje v Scapa Flowu in prepuste to vprašanje razsodišča v Haagu in kadar se čita točka, ki zahteva, da morajo Nemci izprazniti latio.”

Zavezniški diplomatje so mnenja, da je Nemčija okorajšilo postopanje Rumunije in Italije, ki se ne zmenita za odloke vrhovnega sveta, kar se tiče Ogrske in Reke. Obenem sumijo zavezniki, da je nekajta ameriškega senata, ki je zavzel pogodbo, tudi vzpodbudila nemško vlado, da se ne da več pestiti. Vrhovni svet je večeraj poslal v Berlin novo noto, v kateri zahteva podpis protokola in protestira proti povečanju nemške armade.

Ameriška delegacija zapusti Pariz 9. decembra za gotovo. Dejstvo, da se Nemčija brani podpisati protokol, ne ovira programa ameriških delegatov, ki so sklenili, da morajo biti na vsak način doma o Božicu. Ameriški poslanik Wallace v Parizu bo poslej zastopal Združene države na sejah mirovne konference.

KOKOŠJA JAJCA SO SE POKAZILA ZA DREŠET CENTOV.

Pittsburgh, Pa. — Kokošja jajca so se zopet podražila. Trgovci na debele so kvotirali ceno za tucet jajc na pet in osemdeset centov. Neki trgovci na drobno je prodajali tucet jajc po dolarju in pet centov.

OBAVNAVA PROTI ZDRAVNIKU REDDISHU, OSTOŽENEM OČETOMORA, JE PŘIČELA.

Jacksonville, Ill. — Tukaj je pričela porotna obravnava proti dr. Horace Augustus Reddishu, ki je obtožen, da je umoril svojo očeta Stephen M. Reddish, bogatega farmarja in kuharico Rachel Cisco. Farmarja in njegovo kuharico so našli umorjena dne 2. aprila t. l. Kmalu po umoru je bil njegov sin obtožen, da je v družbi nekakega M. Malekendara izvršil umor.

NAPETOST MED ZOR. DRŽAVAMI IN MEHIKO.

V Washingtonu razpravljajo o pretrganju diplomatskih stikov z Mehiko.

VILLA BAJE ZOPET UJET.

Washington, D. C. — V diplomatskih in političnih krogih govore, da postaja položaj zelo resen in da postoji možnost, da bodo prekinjeni diplomatski stiki z Mehiko in da bo umakneno priznanje Carranzove vlade. Senator Fall iz Nove Mehike je predložil senatu resolucijo, v kateri zahteva, da se pretrgajo diplomatski stiki z Mehiko in da se umakne priznanje Carranzove vlade.

Senator Fall obtožuje mehške konzule, da podpirajo propagando I. W. W. in druga radikala. Senator pravi, da ima dokumentarne dokaze, ki jih predloži odseku.

Ko je bila sklicana seja senatnega odbeka za zunanje zadeve, je senator Lodge izjavil, da je mehški položaj zelo resen. V političnih in diplomatskih krogih se čudijo, da je samo še en korak do oborožene intervencije, če bodo prekinjeni diplomatski stiki.

San Antonio, Tex. — Listi v Clivavi in Monreju poročajo, da Carranza obdržava konferenco s dvema najmočnejšima vojaškima poveljnikoma. General Francisco Marguia in general Diegue sta bila pozvana na konferenco v glavno mesto Mehike.

Austin, Tex. — Teksanski lovel so bili mobilizirani in generalni adjutant ima oblast, da jih pošle s toliko kompanij, kot se mu zdi, da so potrebne za varstvo meje.

Juarez, Meh. — Vojaška in civilna oblast se trudijo isvedeti, če je bil res bandit Francisco Villa ujet blizu Parrala. Poročilo o ujetništvu razglasenega bandita je prejel P. V. Caballero, superintendent mehških železnic.

General Escobar je rekel, da ima general Diegue sedemdeset tisoč mož v severnem pasu in če Villa še ni prijet, bo ujet kmalu — v dveh mesecih.

Neoficijalna poročila, ki jih je prejel tujakinski ameriški konzul, potrjujejo vest, da je Villa ujet.

El Paso, Tex. — Brzojavka Rio Plata Mining kompanije pravi, da je razupitega bandita ujelo osem in štrideset banditov, ki so nastanjeni en dan hoda od Parrala. Banditje zahtevajo petdeset tisoč pezdov za njegovo izročitev.

KOKOŠJA JAJCA SO SE POKAZILA ZA DREŠET CENTOV.

Pittsburgh, Pa. — Kokošja jajca so se zopet podražila. Trgovci na debele so kvotirali ceno za tucet jajc na pet in osemdeset centov. Neki trgovci na drobno je prodajali tucet jajc po dolarju in pet centov.

OBAVNAVA PROTI ZDRAVNIKU REDDISHU, OSTOŽENEM OČETOMORA, JE PŘIČELA.

Jacksonville, Ill. — Tukaj je pričela porotna obravnava proti dr. Horace Augustus Reddishu, ki je obtožen, da je umoril svojo očeta Stephen M. Reddish, bogatega farmarja in kuharico Rachel Cisco. Farmarja in njegovo kuharico so našli umorjena dne 2. aprila t. l. Kmalu po umoru je bil njegov sin obtožen, da je v družbi nekakega M. Malekendara izvršil umor.

VREME. Chicago in okolice: V soboto oblačno, sneg in mrzlo. Severno-zapadni in severni vetrovi. Bolni izhod ob 7:02, zahod ob 4:18.

Inozemstvo.

Dvatisoć let stara vojna je končana.

Tiflis, Armenija. — Med Armeni in Tartari v Azerbajdžanu je prišlo do prvega formalnega miru dne 20. novembra, ko je bila tega dne podpisana mirovna pogodba v Tiflisu med poslanci obeh narodov. Mir je bil podpisan največ po prizadevanju ameriškega komisarja Rhes, ki je pripravil obe stranki za konferenco. Ko je bila podpisana pogodba, ki doleđa, da odslej se bodo vsi spori med obema ljudstvom poravnali potom zastopnikov, je rekel Khatian, predsednik armenske vlade: "To je prva mirovna pogodba med Armeni in Tartari odkar ponovno zgodovina obeh narodov. Armeni so trpeli vsled tartarskih napadov zadnjih dvatisoć let."

Sovjetski delegatje v Dorpatu.

Dorpat. — Dne 4. decembra so dospeli mirovni delegatje sovjetske Rusije v Dorpat a posebnim vlakom. Delegati so: Krasin, Jofe in Radek. Z njimi vpel je prišlo veliko tajniško osebje.

Nemška vlada pada?

Pariz. — V krogih zaveznikih diplomatov prevladuje bojazen, da bo sedanja Bauerjeva vlada demisionirala, ako bodo zavezniki neprenehoma pritiskali na njo z novimi zahtevami. Nemški poslanik Lesiner je dejal brez ovinov, da kar je Nemčija podpisala, je podpisala in zdaj ne podpisuje nič več, ako pa bodo zavezniki silili dalje z zahtevami, mora sedanja vlada rezignirati in tedaj se bo zgodilo, da pridejo na površje spartakoveci ali pa nazadnjaški monarhisti.

Zavezniki niso nič kaj veseli prvega niti drugega. Spartakoveci bodo posneli Rusijo, dočim bodo nazadnjaški skušali dobiti kajzerja nazaj na tron.

Nemčija proda železnice Ameriki?

London. — Znani nemški finančnik priporoča v berlinskem listu "Germania", da naj Nemčija proda Američanom svoje državne železnice. "Germania" je glasilo klerikalne stranke, katere voditelj je Matija Erzberger, ki je finančni minister v sedanji Bauerjevi vladi. Nemčija doslej še ni uspela z nabavo večjega posojila v inozemstvu. Nemške državne železnice so vredne okrog 25 milijonov dolarjev.

Generalna stavka v Italiji končana.

Rim. — Socialistična skupina v parlamentu je izjavila v sredo, da generalna stavka v Rimu, Milanu, Florenci, Genovi, Bologni itd. konča v sredo popolnoma. Stavka je bila proglašena iz protesta proti mnogim napadom na socialiste ob priliki njihovih manifestacij, ko so proslavljali svojo zmago pri volitvah.

Železniška stavka na Portoriku.

San Juan, Portoriko. — Vsi vlaki na ameriški železnici so prenehali voziti v četrtek vsled stavke železničarjev, ki zahtevajo 50 odstotkov povišanja plače.

Generalna stavka v Barotoni.

Madrid. — V tem mestu je zopet razglajena generalna stavka in 50.000 delavcev počiva.

Vladna kriza v Čehoslovačiji.

Praga. — Narodni socialisti so izstopili iz vladne koalicije s socialdemokrati in Tusarjev kabinet je v nevarnosti padea.

25 socialistov v belgijskem senatu.

Brusel. — Volitve poslancev v belgijsko gornjo zbornico ali senat so izpadle kot sledi: 59 klerikalcev, 36 liberalcev in 25 socialistov. Klerikalci so izgubili 11 mandatov in liberalci dva, socialisti so pa pridobili 13 mandatov. Belgijske senatorje volijo provincajni zbori.

Prva poslanka v angleškem parlamentu je dobila ukor.

London. — Nancy Astor, ki je v ponedeljek zasedla svoj prostor v nižji zbornici kot prva poslanka v angleškem parlamentu, je bila takoj prvi dan svoje poslanske karjere pokarana od zborničnega predsednika, ko je na glas klepetala z nekim drugim poslancem in s tem je kršila parlamentarna pravila.

Važno za vse one, ki odhajajo v stari kraj.

(Iz inozemsk. inform. urada, jugoslovanski oddelek.)

New York, N. Y. — Vsakemu je že znano, kdor hoče odpotovati v staro domovino, da si mora preskrbeti potrebne potne listine in sicer: Potni list izdan od erbskega generalnega konzulata, vozni listek in potrebne legitimacije izdane od davčne oblasti za dohodninski davek, ki morajo biti potrjene od izseljeniškega urada v New Yorku. Vse to si mora vsakdo prej preskrbeti, predno se lahko vkrca na potniški parnik. Izseljeniške oblasti so posebno natančne glede dohodninskega davka in vsak izseljenec se mora izkazati s pravnimi listinami, predno dobi dovoljenje za odhod v staro domovino.

Izseljeniški oddelek carinskega urada v New Yorku zahteva, da vsak plača dohodninski davek za leto 1917, 1918 in 1919. Vsled tega mora vsakdo prinesiti s seboj dotična potrdila izdana od davkarjev (Collectors), da je bil ta davek plačan, kot zahteva zakon. Ta potrdila so izdajali tudi razni delodajalci, pri katerih je bil plačan ta davek. Vsled tega priporočamo vsem rojakom, ki nameravajo oditi v staro domovino, da si preskrbijo natančen seznam o zaslužku l. 1917, 1918 in 1919 ter potrdilo, da so plačali zahtevano vsoto dohodninskega davka. Ako nimajo tega izkaza, imajo velikokrat velike in nepotrebne sitnosti v carinskem uradu.

Radi nejasnosti glede dohodninskega davka so imeli razni izseljenec v začetku velike teškoče, predno so dobili dovoljenje za odhod v stari kraj. Toda v zadnjem času se je počrnilo merodajnim faktorjem odpraviti te teškoče in sedaj nimajo rojaki nobenih težkoč.

Priznana je bila namreč pravica vsem Jugoslovanom, da so po novem zakonu tikajoč se dohodninskega davka za leto 1918 in 1919 oproščeni tega davka, dokler ne zaslužijo določenega zneska. Vsi Jugoslovani, ki so prišli iz Avstrije, torej vsi Slovenci razun onih iz Prekmurja, dalje Hrvati in Srbi iz Bosne in Hercegovine, Srbije in Crnogore, imajo pravico odračunati od celoletnega svojega zaslužka tisoč dolarjev, ako je neoženjen in oženjen ako živi s svojo ženo, dva tisoč dolarjev in za vsakega pod 18 let starega otroka dvesto dolarjev in brez razlike, ako ima otroke pri sebi v Ameriki ali pa v starem kraju. Oni Jugoslovani, ki pridejo iz delov prejšnje Ogrske kralje-

vine, t. j. Hrvatake in Slavonije ter Ogrske, imajo vse druge ugodnosti, edino za otroke ne morejo odračunati nobenega zneska. Vse to velja samo za one osebe, ki so se izrekle, da ne bodo ostale v Združenih državah ter podpisale tozadevne listine, ter se imenujejo "Non resident Alien". Oni pa, ki se izreče, da bo ostal v Združenih državah ima pa iste pravice in ugodnosti, kot državljan. Zvezne oblasti pa sedaj smatrajo vsakega, kdor odpotuje v staro domovino in še ni državljan, za nenastanjenega tužca.

Vsak nenastanjeni tužec, t. j. ona oseba, ki se je izrekle, da ne ostane v Združenih državah pa mora po zakonu plačati za l. 1918 12% od zaslužka, ki presega določeno vsoto, t. j. vsota, ki ostane po odbitku vseh stroškov, in za leto 1919 pa 8% od preostale vsote. Za leto 1919 je vsakdo oproščen dohodninskega davka, kdor še ni zaslužil že zgoraj omenjene vsote.

Za leto 1917 so pa bile drugačne postavne ozirom dohodninskega davka in po kratkih postavah je moral vsak tužec plačati dva odstotka dohodninskega davka od celoletnega zaslužka. Tužci niso imeli nikakih ugodnosti. Pri iztirjanju tega davka davčne oblasti niso bile posebno stroge in radi tega je marsikdo ostal dolžan za l. 1917. Sedaj je pa izseljeniški oddelek carinskega urada jako strogo ravno pri iztirjanju dohodninskega davka za leto 1917 in vsakdo, kdor ga ni prej plačal, ga mora sedaj in sicer dva odstotka za celoleten zaslužek in to za celo vsoto in poleg tega pa še 50% povišanja na tem davku kot globo, ker ni ob pravem času plačal dohodninskega davka. Nadalje mora plačati še deset dolarjev za poravnavo in stroške. N. pr. ako je tužec zaslužil l. 1917 \$800 in ni plačal davka, mora sedaj plačati \$34 in ako je plačal ob pravem času in viredu dohodninski davek za l. 1918 in 1919, bo lahko dovolj dovoljenje za odhod.

Vsled tega opozarjamo vse rojake, ki nameravajo odpotovati v staro domovino, da se prej zglasijo v davčnem uradu svojega okraja in zahtevajo vse potrebne listine in izkazala o plačanem dohodninskem davku za vsa tri leta in na ta način ne bodo hučeli v New Yorku pri carinskem uradu hobe-nih nepotrebnih sitnosti.

Opozoriti moramo še nekatere stvari: — Ne laži! V newyorškem carinskem uradu navadno vprašajo vsakogar, koliko je zaslužil l. 1917. Dosedaj so skoro vsi odhajajoči potniki pripovedovali, da so bili skoro celo leto bolani in da niso ničesar zaslužili. Ker se je pa to zelo ponavljalo so postali uradni-

ki tega urada previdni in vsled tega zahtevajo natančna pojasnila. Ako je bil kdo v resnici bolan leta 1917, naj prinese s seboj zdravniško izpričevalo, kakaj je bil bolan in koliko časa, ali pa kako drugo uradno potrjeno listino, s katero se lahko izkaže. Ako uradniki koga vjamejo na laži pri izpraševanju ali kakor si že bode, mu nalože posebno visok davek in v največ slučajih ima veliko jako nepotrebnih sitnosti. Vsled tega opozarjamo vse rojake, govorite resnice in nikar se ne lažite. Laž vam nič ne pomaga, ampak še škoduje.

Kdorkoli izmed rojakov bi pa imel kake sitnosti v carinskem uradu glede dohodninskega davka naj se pa obrne na jugoslovanski informacijski urad na št. 124 East 28th St., ali pa na 157 Cedar St., in uradniki teh uradov bodo radevolje pomagali vsakemu rojaku v tej zadevi.

Nadalje opozarjamo tudi vse rojake, ki se nameravajo izseliti v stari kraj, da si prej preskrbijo vozni listek še v kraju, kjer stanujejo in naj nikar ne prihajajo v New York. Kajti v New Yorku je že na stotine potnikov, ki čakajo na parnik že po več tednov in trušijo po nepotrebnem denar. Kajti in tukajšnjem mestu je velika draginja in nesmiselno je prej odpotovati v pristanišče, kot dobiti vozni listek. Ostanite toliko časa v svojem kraju, dokler ne bode dobiti parobrodne lista in zagotovilo, da dobite prostor na parobrodu, ki odide proti Evropi. Odpravite se na pot le nekaj dni prej kot odpluje parnik, da ne boste po nepotrebnem trčili časa in denarja v tujakšnjem mestu.

Marsikdo je gotovo tudi radeveden, ako se bo smel povrniti nazaj v Združene države, ako mu ne bo ugajalo v starem kraju. Kolkork je dosedaj znano, priseljeniške oblasti ne bodo zabranjevale priseljenikom, to je inozemcem, ako bodo imeli potni list dotične države, iz katere pridejo in potrjen od ameriškega konzula. Glede sovražnih tužcev (Enemy Aliens) se pa še ne ve, ali bodo priseljeniške oblasti dovolile vstop v Zdr. države ali ne. In ako bodo imeli oni, ki so že stanovali v Zdr. državi, ali kako posebno predpravice ali ne in ako bodo strožji zakoni glede priseljevanja v Združene države, sepa še sedaj nič ne ve. To vse je odvisno od kongresa. Nekaj se še čuje o strožjem priseljeničnem zakonu, definitivnega pa ni še nič.

Rojake, ki imajo namen odpotovati v staro domovino, opozarjamo na ta pojasnila in naj vsakdo pazno prečita in se po listih tudi ravna, da ne bodo potem v New Yorku imeli kake nepotrebne sitnosti pri dobavi dovoljenja za odhod.

POTOP. Zgodovinski roman. Spleni M. Stenkovski. Poslovni Podrovači.

VIII. Mečnik rosenki se je dolgo pričel z gospodično Aleksandro, predno jo je pripravil k temu, da je šla na veselico, katero je priredil Radzivil svojim privržencem. Skoraj solze so mu prišlele iz oči, ko je prošil ponosno gospodično za to prijaznost. Dokazoval ji je, da pojde za njegovo glavo, da so vsi, ne samo vojaki, marveč tudi ostali kejdanski prebivalci, pokorni knezovi volji, kako naj se potem še upirajo oni, ki so izpostavljeni ljubavi in neljubavi strašnega kneza? Konečno je gospodična privolila. Družba ni bila mala, ker je došlo dokaj plemstva z ženami in hčerkami. Toda največ je bilo vojakov, vlasti častnikov iz tujezemskih polkov. Knez sam se je kazal, predno je stopil med goste, tako veselega, kakor bi ga še nikdar ne bila težila kaka skrbi. Želel je namreč s to gostijo ukrepliti duh ne le v lastnih privržencih in vojakih, marveč s tem tudi pokazati, da je večina prebivalstva na njegovi strani ter da se samo svojeglavneži upirajo zvezi s Švedsko. V ta namen ni štedil ta večer ni truda ni stroškov, da bi uspela gostija čim najljubše in da bi se razlegel njen glas čim najdalje po deželi. Komaj se je zmiralo, so že prižgali na stotine sodčkov na grajski cesti; zdaj pa zdaj so zagrmeli topovi, in vojakom je bilo ukazano, naj veselo vriskajo. Vozovi in kočije so drdale druga za drugo proti Radzivilovemu gradu. Plemiši in odličneši, oblečeni v svilo in atlas, so napolnili tako imenovano "zlato" dvorano, in ko se je prikazal na pragu Radzivil veselega čca, leskoč se od briljantov in dragrega kamenja, so zaupili častniki enoglasno: "Živel knez hetman! Živel vojvoda vilenški!" Radzivil premeri dvorano s pozornim pogledom; hotel se je prepričati, če so res vsi ponovili klic vojakov; ali oglasilo se je samo nekoliko gla-

sov. Toda ne gleda na ta hladem pozdrav, se je zahvaljeval knez navzočim za pozornost in "enoglasno" naklonjenost. "Z vami, gospoda," je dejal, "ugonobimo one, ki hočejo pogubiti domovino! Bog vam to povrni!" Na to jame hoditi po dvorani, vstavlja se pred znaneji ni štedil z naslovi: "gospod brat" in "milii sosed." Marsikatero mračno lice se je zjasnilo pod vplivom toplih žarkov gospodarjeve ljubezni. "Nemogoče je," so dejali oni, ki so nezaupno opažali njegovo ravnanje, "da bi tako odlični senator želel domovini kaj slabega. Gotovo je, da za tem tiči kaka tajnost, ki se prej ali poznej razkrije v prosep ljudovlade." "Saj tudi dlhamo pred sovražniki svobodneje, ker se radi nas ni hotel spreti s Švedi." "Bog daj, da bi se vse obrnilo na bolje!" Med gosti so bili tudi taki, ki so odmajali z glavami, kakor bi hoteli reči: "Mi smo tu navzoči, ker smo prisiljeni, ker so nas prignali sem, kaj kakor ovne in nam nastavili nož na vrat." Čul se je tudi glasen razgovor, ki se ni mogel odtegniti hetmanovemu sluhu. "Bolje je izpremeniti vladarja nego pokopati ljudovlado." "Naj kraj misli sam na-se, kakor moramo misliti mi!" "Kdo nam je dal prvi vzgled, ako ne Velika Poljska?" Vse svoje upanje stavimo v kneza; nanj se popolnoma zanašamo. Samo on more vladati Litvo." "Ako nas on ne reši, poginemo vsi! V njem je naša nada." "Blizji nam je nego Jan Kazimir, ker je vendar naš kri!" Radzivil je lovil koperneče vsako besedo, katero je narekovala bojazan, ali dobrikanje, ne zmedeč se za to, da se prihajale iz ust takih ljudi, ki bi ga zapustili na prvi hip, ko bi prišla nevarnost; od ljudi, katere je majal vsak pih vetra kakor trameč. In napajal se je s temi izrazi ter mamil samega sebe, ponavljal si je od teh besed one, ki so mu najbolj ugajale. Ko se je približal številni gruči plemstva, je začel besede gospoda Jurica: "Blizji nam je nego Jan Kazimir," in lice se mu je povsem zjasnilo. Takoj je stopil k njemu ter rekel:

Kašelj
Severa's Balsam for Lungs
W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

GRAMOFONSKE PLOŠČE
Velika zaloga ur in zlatnine
Wm. Sitter Co.
5805 St. Clair Av. Cleveland, Ohio

DR. JOS. V. GRAHEK
edini slovenski zdravnik in ranecelnik v Pennsylvaniji. Zdravi vse otročje, ženake in možke bolezni. Uradne ure so: 10 ure zjutraj do 2 ure popoldan. Bell Telephone Cedar 2388. 843 E. Ohio Street, N.S. PITTSBURGH, PA.

"Pazite na menjajoče cene."
Sedaj je mogoče pošiljati denar v staro domovino in sicer na Slovensko v kronah, v kraje zasodene po Italijanih pa v lirah. Sedanje cene so s poštnino vred:
100 Kron — \$ 1.40 500 Kron — \$ 6.50
200 Kron — 2.80 1000 Kron — 13.00
300 Kron — 4.00 5000 Kron — 64.00
400 Kron — 5.20 10000 Kron — 125.00
Potuje se tudi lahko v staro domovino, toda parniki so prenapolnjeni; tisoč ljudi čaka na prostor, a parnikov je za sedaj le kaj malo, zato je bolje, da vsakdo malo potrpi, da se razmere zboljšajo.
Za pojasnila pišite na:
FRANK SAKSER,
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Dobra zlatnina po zmernih cenah.
Fridite v našo staro in dobro znano prodajalno zlatnine ako želite dobiti dobro zlatnino po niski ceni. Mi smo v ti trgovini že 68 let in smo je vedno dali našim odjemalcem najboljšje vrednost. Mi ne prodajamo slabega blaga za visoke cene. Naša je PRAVA prodajalna zlatnine.
Vi dobita pri nas plano jamstvo za vsako blago, ki ga kupite od nas. Naše blago je vresnici znan kot ga opisujemo. Vse blago je garantirano od dobrenamane velike trgovine.
Ure 55 do \$ 250.00
Vročilo 1 do 50.00
Prstani 3 do 25.00
Krvavne igle 3 do 50.00
Dimantji 5 do 1000.00
Samo ena cena.
Louis De Roy & Bros.
544 SMITHFIELD ST., PITTSBURGH, PA.
Naša 68 letnica. 825 5th Ave.

RAD BI IZVEDEL
za mojega polubrata Antona Rod, pred dvema leti nahajal se je v Nokomis, Ill. Iščem ga sedaj že tretjič v nadi, da se mi prijavi. Ujudo prosim vse cenjene rojake, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, za kar bom zelo hvaležen. Ako pa bode sam čital ta oglas naj se mi nemudoma prijavi in mi piše. Poročati mu imam zelo važne stvari iz stare domovine od njegove matere. Moj naslov je: Frank Prepadnik, Box 858, Chisholm, Minn.
POTREBUJEMO DEKLE
za splošno delo pri mladi družini treh ljudi. Dober dom. Izvrstna plača. Oglasite se pri: 351 Meyran Ave., Pittsburgh, Pa.
Za božične praznike.
Stara navada je že, da pošiljajo ameriški rojaki svojcem v starem kraju denarna darila za vsake praznike. Ta darila so bila vedno sprejeta z največjim veseljem, a letos bo to v toliko večji meri, ker je potreba toliko večja. Vsako pošiljatev potom moja trdika je popolnoma varna pred izgubo in bo dospela na svojo mesto v najkrajšem, pri sedanjih razmerah možnem času.
100 kron za \$ 1.45
200 kron za 2.85
500 kron za 7.00
1,000 kron za 13.90
5,000 kron za 66.00
10,000 kron za 132.00
25,000 kron za 325.00
50 lir za \$ 5.00
100 lir za 9.75
500 lir za 48.00
1,000 lir za 95.00
POTOVANJE V STARI KRAJ.
Štrajk v newyorškem pristanišču je končan. Promet s Evropo se zboljšuje in prihaja nazaj v stari tir. Z 31. novembrom se ima pričeti redni tedenski promet na Francooski kralji. Kdor želi biti z Božič doma, naj takoj piše ali po prijde na spoda navedeni naslov.
POTNI LISTI. — Onim, ki počijo sami imeti tega posla, predskrbim potne liste v kratkem času.
LEO SAKRAJSEK,
70—9th Ave. NEW YORK.